

Aftaletekst

Bedre rammer for ledelse på universiteterne

Regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet er enige om at styrke de ledelsesmæssige rammer på universiteterne.

Universiteterne spiller en meget vigtig rolle i Danmark. Gode uddannelser og forskning af højeste kvalitet er afgørende betingelser for et samfund med udvikling og vækst.

Partierne bag stemmeaftalen er enige om, at det er afgørende, at universiteterne har ubetinget forskningsfrihed og en høj grad af uafhængighed og selvbestemmelse. Aftalepartierne lægger stor vægt på, at universiteterne er hjemsted for den frie og kritiske tanke, og hvor den akademiske kvalitetskontrol er uanfægtelig.

Universiteterne har gennemgået en markant udvikling organisatorisk, størrelsesmæssigt og styringsmæssigt de seneste 10-15 år. De er bl.a. etableret som statsfinansierede selvejende institutioner med bestyrelser med eksternt flertal og ansatte ledere.

De overordnede rammer for ledelsen af universiteterne er på mange måder velfungerende. Men der er også et potentiale for forbedringer med henblik på, at de ledelsesmæssige rammer i højere grad afspejler universiteternes store samfundsmæssige betydning og ansvar.

Med aftalen tydeliggøres bestyrelsernes rolle og ansvar, rammerne for udpegning af eksterne medlemmer af bestyrelsen, herunder bestyrelsesformanden, tilpasses, og bestyrelsernes dialog med uddannelses- og forskningsministeren styrkes.

De styrkede rammer for ledelse skal mindske behovet for detailreguleringen af universiteterne, som f.eks. den ledighedsbaserede dimensionering og fremdriftsreformen. Aftalepartierne er således enige om, at de udfordringer, som opstår, så vidt muligt skal løses af universiteterne selv i dialog med uddannelses- og forskningsministeren og -ministeriet.

Aftalen omfatter følgende elementer:

1) Bestyrelsernes rolle og ansvar

Aftalepartierne er enige om at tydeliggøre bestyrelsernes rolle, handlerum og ansvar ved, at det i universitetsloven præciseres:

- At bestyrelsen har ansvaret for den overordnede og strategiske ledelse af universitetet.
- At bestyrelsen har det overordnede ansvar for, at universitetet driver forskning og giver forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau.
- At bestyrelsen har det overordnede ansvar for, at universitetets forskning og uddannelser udvikles løbende.
- At bestyrelsesformanden er ansvarlig for den strategiske dialog med uddannelses- og forskningsministeren og har det overordnede ansvar for tilrettelæggelsen af bestyrelsens arbejde.
- At de eksterne bestyrelsesmedlemmer udpeges i deres personlige egenskab, og at deres kompetencer tilsammen skal afspejle universitetets opgaver.

2) Udpegning af eksterne medlemmer af bestyrelsen, herunder formanden

De eksterne medlemmer af bestyrelserne på universiteterne udpeges i dag af et udpegningsorgan efter indstilling fra et indstillingsorgan nedsat af universitetet.

Aftalepartierne er enige om at videreudvikle denne model, således at modellen i højere grad afspejler universiteternes store samfundsmæssige betydning, herunder at udpegningsorganet virker uafhængigt af bestyrelsen. Endvidere lægges vægt på, at der er stor grad af åbenhed og gennemsigtighed om kompetencer og procedurer for udpegning.

Udpegningsorgan:

Hvert universitet nedsætter et udpegningsorgan, der udpeger de eksterne medlemmer af universitetets bestyrelse på baggrund af indstillinger fra et indstillingsorgan. For så vidt angår bestyrelsesformanden for universitetet udpeger udpegningsorganet én kandidat til ministerens godkendelse.

Udpegningsorganet skal bestå af:

- 5-7 medlemmer fra erhvervsliv, myndigheder og øvrige uddannelsesinstitutioner m.v., der tilsammen skal afspejle universitetets brugere og aftagere og have indsigt i universitetets opgaver, og som ikke må være medlemmer af universitetets bestyrelse, ansatte eller studerende på universitetet.
- Én repræsentant for de eksterne medlemmer af universitetets bestyrelse.
- Én repræsentant for de ansatte og én repræsentant for de studerende.

De 5-7 medlemmer fra erhvervsliv, myndigheder og øvrige uddannelsesinstitutioner m.v. skal tilsammen leve op til samme kompetencekrav som stilles til de eksterne medlemmer af universitetets bestyrelse. Udpegningsorganet vælger en formand blandt de 5-7 medlemmer. Formanden skal have erfaring med ledelse og bred indsigt i samfundsmæssige forhold.

Indstillingsorgan:

Hvert universitet nedsætter et indstillingsorgan, som har til opgave at indstille kandidater til eksterne medlemmer af bestyrelsen, herunder formandskandidater til udpegningsorganet. Indstillingsorganet skal bestå af:

- Én formand
- Ét eksternt medlem af bestyrelsen
- Ét internt medlem af bestyrelsen
- Én repræsentant for Uddannelses- og Forskningsministeriet
- To medlemmer udpeget af universitetets udpegningsorgan

Ved indstillinger til bestyrelsesformandsposten udpeger udpegningsorganet en formand for indstillingsorganet. Ved indstilling til øvrige eksterne medlemmer af bestyrelsen er bestyrelsesformanden for universitetet formand for indstillingsorganet.

Udpegningsorganet kan ikke udpege egne medlemmer, medlemmer af bestyrelsen, ansatte eller studerende på universitetet til indstillingsorganet.

3) Kompetencekrav til eksterne bestyrelsesmedlemmer

Der stilles i dag krav til de eksterne medlemmer af bestyrelsens kompetencer inden for ledelse, organisation og økonomi, herunder vurdering af budgetter og regnskaber. Herudover fremgår det af universitetslovens bemærkninger, at der bør være internationale kompetencer i bestyrelsen.

Aftalepartierne er enige om:

- At de eksterne medlemmer af bestyrelsen tilsammen skal have indsigt i forskning, forskningsbaseret uddannelse, ledelse, organisation og økonomi, herunder vurdering af budgetter og regnskaber. Og at det fortsat er hensigtsmæssigt, at der er internationale kompetencer i bestyrelsen.
- At bestyrelsesformanden skal have strategisk ledelseserfaring fra en stor virksomhed eller organisation og væsentlig indsigt i samfundsmæssige forhold.

4) Styrket dialog og strategiske rammekontrakter

Aftalepartierne er enige om, at den løbende dialog mellem bestyrelser og uddannelses- og forskningsministeren skal styrkes, herunder ved at bestyrelsesformændene mødes med ministeren mindst to gange årligt. Rektorerne eller formandsskabet for Rektorkollegiet kan efter behov deltage i møderne.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at de nuværende udviklingskontrakter skal erstattes af nye strategiske rammekontrakter, som indgås mellem universitetets bestyrelse og uddannelses- og forskningsministeren.

De nye strategiske rammekontrakter:

- Skal være institutionsspecifikke og indeholde centrale strategiske mål for universitetets opgaver med afsæt i det enkelte universitets udfordringer. De strategiske mål udarbejdes i dialog mellem universiteterne og Uddannelses- og Forskningsministeriet. Den nuværende sontring mellem pligtige og selvvalgte mål ophæves således.
- Skal have længere varighed. Der fastsættes ikke i loven en fast længde for de nye kontrakter, men det er forventningen, at der vil blive tale om fireårige kontraktperioder.
- Skal danne ramme om en styrket strategisk dialog mellem uddannelses- og forskningsministeren og bestyrelserne, hvor der løbende følges op på fremdrift og resultater.
- Skal understøtte tværgående samarbejde og koordinering mellem institutionerne om fælles udfordringer.

Aftalens bestemmelser vedrørende bestyrelsernes rolle, ansvar og kompetencer, udpegning af de eksterne bestyrelsesmedlemmer og styrket dialog mellem bestyrelserne og uddannelses- og forskningsministeren evalueres senest to år efter, at alle universiteter har opnået erfaringer med udpegning af eksterne bestyrelsesmedlemmer efter de nye procedurer.